

SLOVENSKÉ NÁRODNÉ NOVINY

Ročník 28
22/2013
8. jún 2013

Ludovít Štúr

ZALOŽIL LUDOVÍT ŠTÚR 1. AUGUSTA 1845

VYDÁVA MATICA SLOVENSKÁ

Cena 0,50 €

DIPLOMACIA BY MALA POMÁHAŤ EKONOMIKE!
Strana 4.

AMNESTY INTERNATIONAL
KRITIZUJE SLOVENSKO ZA RÓMOV
Strana 5.

EURÓPU STRAŠIA
SOCIÁLNE NEPOKOJE
Strana 7.

SLOVENSKÉ KNIHY
ZAUJALI PRAHU
Strana 8.

MALÉ CINTORÍNY
VELKÝCH ĽUDÍ
Strana 10.

SLOVO O SLOVENSKU

Analýzy Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD) opäť Slovákov veľmi netešia. Podľa Indexu lepšieho života sme krajinou, ktorá sa na popredné ekonomiky zatiaľ nedoťahuje. Slovensko je vo väčšine ukazovateľov pod priemerom. Štatisticky je u nás čistý príjem na domácnosť za jeden rok 12 892 eur, čo je menej ako priemer krajín OECD, ktorý je 17 812 eur za rok. Výrazný, až alarmujúci je aj rozdiel medzi najbohatšími a najchudobnejšími. V priemere 20 percent najbohatších ľudí zarába štyrikrát viac ako 20 percent najchudobnejších.

Európsky štatistický úrad Eurostat nedávno zverejnil aj hodnoty hodinovej ceny práce v celej Európskej únii. Nie je veľkým prekvapením, že sme znova takmer na chvoste celej dvadsaťsedmičky. Čo sa týka zamestnanosti, 59 percent ľudí vo veku od 15 do 64 rokov má platenú prácu. Je to však 7 percent pod priemerom krajín OECD. Mať dobré vzdelanie je prvým predpokladom na získanie slušného zamestnania. V našom štáte má vo veku 25 až 64 rokov ukončené stredoškolské vzdelanie 91 percent obyvateľov. Aspoň v tomto sa dostávame vyššie, ako je priemer krajín OECD (74 percent).

Slováci sa dozývajú v priemere 76 rokov, čo je nižšie číslo ako priemer krajín OECD, ktorý je 80 rokov. Pokiaľ ide o verejnú sféru, Slováci sa vraj angažujú priemerné. Volebná účasť, ktorá je meradlom politickej participácie, bola na Slovensku v posledných voľbách 59-percentná. Toto číslo je podstatne menšie ako priemer krajín OECD, ktorý vykazuje 72 percent volebnej účasti.

Vo všeobecnosti sú vraj Slováci podľa prieskumov so svojimi životmi menej spokojní, ako je priemer krajín OECD. Aj napriek tomu, že 75 percent Slovákov vyhlasuje, že majú počas dňa viac pozitívnych skúseností ako negatívnych, je číslo nižšie ako priemer krajín OECD, ktorý vykazuje 80 percent. Slováci sa teda cítia v meraniach Indexu lepšieho života iba „mierne dobre“. Kto by sa tomu čudoval?

Roman KALISKÝ-HRONSKÝ

R-2013025

www.neografia.sk

ISSN 0862-8823
9 770862 882007

Webová stránka mesta Nové Zámky tendenčne zamlčuje dejiny a pamätníky Legionári opäť bojujú, no nie proti bolševikom

Dušan D. KERNÝ

Slovenské národné noviny už vlni upozornili v rozsiahlom článku na nezrovnalosti v prístupe k pamiatkam v Nových Zámkoch – konkrétne k pamiatkam na vznik Československa a vojnu proti agresii maďarských bolševikov. Webová stránka mesta nehovorí dostatočne o tejto stránke novozámockých dejín a nedá sa z nej vyčítať ani zmienka o pomníku čs. legionárom.

Postup mesta sa stal predmetom medzinárodnej pozornosti, ak nie škandalom. SNN sa preto obrátili na odborníka – historika Jána Mitáča, ktorý sa problematikou dlhodobo zaoberá. Publikujeme jeho stanovisko: „Vážení pán prednosta Mestského úradu v Nových Zámkoch Ing. Peter Ágh. Musím vyjadriť vážne pochybnosti nad Vašimi slovami, ktoré ste uviedli pre webaktuality.sk, citujem: Prednosta úradu Peter Ágh Insideru povedal, že zlikvidovanie hrobov je nedorozumenie. O týchto hroboch sme nemali informácie. Neboli nikdy vedené ako vojenské hroby. Náhrobok už nebol v dobrom stave, a tak sme sa ho rozhodli odstrániť.“

Neverím, že ste nevedeli, že sú to hroby obetí prvej svetovej vojny – vojakov, a tiež legionárov, ktorí bojovali s maďarskými bolševikmi v roku 1919 v okolí Nových Zámok. Pán František Daniel, s ktorým mimochodom úzko spolupracujete, spracoval túto problematiku na základe archívneho výskumu a svoje informácie aj uverejnil. O pamätník sa zaujímala i spoločnosť M. R. Štefánika, ktorá dostala aj dotáciu od ministerstva na inštalovanie pamätnej tabule na hrobovom mieste. Rokovala aj s mestom, ktoré strčilo radšej hlavu do piesku, a vy ako zástupca mesta ste o tom museli vedieť. Ide o obrovskú neúctu zo strany predstaviteľov mesta voči všetkým obetiam, ktoré ležali v hrobe na cintoríne v Nových Zámkoch.“

ANI ZMIENKA

Historik J. Mitáč pokračuje: „Vo svojom výskume okrem iného spracúvam históriu Nových Zámok v ro-

koch 1938 – 1945, teda po Viedenskej arbitráži. Úzko spolupracujem s pánom Danielom, s ktorým sa mi podarilo nakrútiť niekoľko zaujímavých svedectiev obyvateľov mesta o udalostiach z už uvedených rokov. Zúčastnil som sa na veľmi zaujímavej akcii, ktorá sa konala pri príležitosti spomienky na obeť bombardovania Nových Zámok počas druhej svetovej vojny. Na tejto udalosti vystúpili poslední žijúci pamätníci, ktorí žiakom rozprávali svoje zážitky. S viacerými z nich sa mi podarilo nakrútiť zaujímavé rozhovory, ktoré dopĺňajú mozaiku histórie Nových Zámok počas vojnových rokov. Mal som v pláne tieto svedectvá poskytnúť mestu Nové Zámky, aby sa na tieto udalosti nezabudlo, aj keď zomrie posledný pamätník.

Po tom, ako ste sa zachovali, nemyslím Vás konkrétne, ale mesto Nové Zámky, som sa rozhodol, že nakrútené svedectvá budú vo väčšom bezpečí v archíve ÚPN ako na Mestskom úrade v Nových Zámkoch. Je mi naozaj ľúto, že v 21. storočí sa v civilizovanej spoločnosti mohlo niečo takéto stať. Slovensko má opäť jedno smutné prvenstvo.“

Toľko Ján Mitáč, historik Ústavu pamäti národa.

IGNORANTSTVO A NEÚCTA

Pamätník – socha legionára – bol postavený v roku 1936 na pamäť obetiam niekoľkých národností, okrem Čechov, Moravanov, Slovákov, Rusov a Nemcov, tiež na pamäť Maďarom, ktorí v bitke pri Nových Zámkoch padli. Webová stránka mesta Nové Zámky uvádza oslavy 250. výročia oslobodenia spod nadvlády Turkov z roku 1935

a potom Pospíšilovu sochu Bernoláka, kodifikátora spisovnej slovenčiny – pravda bez toho, že ju odhalil čs. predseda vlády Milan Hodža, bolo to v roku 1937 –, ale nie je tam nijaká zmienka o pamätníku legionárom! O obnove pamätníka a sochy nehovorí ani terajšie medializované vyjadrenia predstaviteľov mesta.

Úplne nový obrat dostala však kauza, keď sa spoločnosť M. R. Štefánika obrátila na české ministerstvo obrany. Česká strana prostredníctvom hovorca ministerstva Jana Pejška dúfa, že súčasný nelichotivý stav sa čo najskôr zlepší, a pamätník bude opäť dôstojným pietnym miestom pripomínajúcim vojnové obeť z radov Českoslovákov i iných národov. Všetko podľa hesla, že „padlý vojak nie je nepriateľ a treba mu zaistiť dôstojné miesto posledného odpočinku“, uviedol Pejšek v ostrej reakcii na medializované informácie, že mesto Nové Zámky zničilo pamätník obetiam z obdobia prvej svetovej vojny.

Mesto informovalo, že cintorín obnovuje. Plánuje osadiť nový pamätník, na ktorom budú tabule s menami padlých a nové obruby hromadných hrobov. České ministerstvo obrany dostalo v uplynulých mesiacoch (!) informácie o stave pamätníka od Nadácie Milana Rastislava Štefánika aj od súkromných osôb.

Prípadu sa ujala predsedníčka českej časti Spoločnej česko-slovenskej medzivládnej komisie pre starostlivosť o vojnové hroby z ministerstva obrany a napísala list, ktorý adresovala predsedovi slovenskej časti komisie. Upozornila na aktuálny stav a žiadala informácie o tom, ako sa celá vec

rieši. Ako píše Pejšek: „Dvadsiateho siedmeho mája sme dostali odpoveď z Ministerstva vnútra SR. Informujú nás, že v tomto prípade došlo k pochybeniu zo strany mesta Nové Zámky, ktorý je ako vlastník pozemku primárne zodpovedný za starostlivosť o vojnové hroby, a zainteresované zložky už začali pracovať na náprave.“

VRCHOL L'ADOVCA

Ministerstvo vnútra SR sa vo svojom stanovisku pre médiá vyjadrilo, že mesto nekonallo v súlade so zákonom o vojnových hrobách, keď nepožiadalo o prestavbu vojnového pamätníka ministerstvo vnútra a bez schválenia začalo stavebné práce. Obvodný úrad Nitra vyzval listom z 24. mája mesto na okamžité zastavenie stavebných prác a zaslanie písomnej žiadosti o obnovu spolu s projektom ministerstvu vnútra na odsúhlasenie. Zároveň začal proti samospráve konanie podľa zákona o vojnových hrobách, v ktorom hrozí pokuta do 16 596 eur.

Faktom však je, že toto je len vrchol ľadovca – na celom juhu Slovenskej republiky sa množia rôzne pamätníky, ktoré majú jednoznačne vytlačiť kľúčové skutočnosti z československých a slovenských dejín. Prípad Nové Zámky by mal byť začiatkom trvalého záujmu verejnosti, nevládných organizácií a úradov, aká je vlastne situácia pamätníkov v južnej časti Slovenskej republiky, osobitne pokiaľ ide o obdobie maďarskej okupácie po Viedenskej arbitráži a o obdobie boja pri vzniku Československej republiky a vojny s červenými gardami maďarských bolševikov. Téma sa budeme venovať v ďalších vydaniach SNN.

3 OTÁZKY PRE:

Jevgenija BEREZNERA, organizátora jedinečnej prezentácie

Výstava, na ktorej sa aj úprimne plakalo

• Ako námestník generálneho riaditeľa organizácie Ministerstva kultúry Ruskej federácie prinášate originálne podujatia na Slovensko. Čím je výnimočná terajšia výstava, na ktorú upozorňujú vývesky v Národnom osvetovom centre v Bratislave?

• Výstava potrvá v bratislavskom Dome umenia a neveden z tých, čo ju pri otvorení zhládol, mal v očiach slzy, je to výstava, na ktorej sa plače...?

plnená o zvukovú časť – znie 39 originálnych piesní z čias vojny, neupravených neskorším aranžmánom.

• Význam podujatia podtrhla účasť vrcholných predstaviteľov veľvyslanectiev Ruskej federácie, Bieloruska, Ukrajiny, Izraela a USA na vernisáži v predvečer osláv porážky fašizmu. Na čo by ste ešte v upriamili pozornosť návštevníkov?

Nepochybujeme, že na Slovensku táto expozícia zarezonovala. Pripravovalo ju šesť ruských inštitúcií okrem iného i z materiálov, ktoré sa len nedávno stali dostupné aj v Moskve...?

Zhovárať sa Dušan D. KERNÝ
Foto: archív

V SNN 23/2013
SI PREČÍTAŤE

- Dramatik Ivan Stodola bol majster dynamickej divadelnej zápletky
- Pred stotridsiatimi rokmi vznikli prvé spolky Slovákov v Amerike
- Blížia sa slávnosti 150. výročia Matice slovenskej. Kto bude účinkovať?

Členské zhromaždenie Spolku slovenských spisovateľov konečne vymenilo svoje staré vedenie Budova literárnej pospolitosti má byť nepredajná

Roman KALISKÝ-HRONSKÝ - Foto: Ladislav LESAY

V utorok 28. mája v Bratislave najvyšší orgán Spolku slovenských spisovateľov (SSS) zvolil nové vedenie tohto občianskeho združenia. Členské zhromaždenie vo voľbách okrem iného potvrdilo, že budova Domu spisovateľov na Laurinskej 2 v Bratislave je aj naďalej nepredajná a jej prenájom realitnej firme treba prehodnotiť tak, aby literáti mohli svoj majetok zmysluplne využívať.

Členské zhromaždenie SSS zvolilo do funkcie čestného predsedu Petra Jaroša a Jaroslava Rezníka staršieho, predsedom spolku sa stal Miroslav Bielik. V novom predstavenstve SSS sú: Július Balco, Boris Brendza, Ján Čomaj, Pavol Dinka, Marián Grupač, Emil Holečka, Margita Ivaničková, Teodor Križka, Matúš Kučera, Roman Michelko, Jozef Mikloško, Ján Tazberik, Jozef Vladár a Jozef Zavorský. V kontrolnej komisii sú: Štefan Cifra, Anton Hrnko, Dušan Jarina, Radislav Kendera a Imrich Sedlák.

Podľa uznesenia požiadavka na celkovú rekonštrukciu spisovateľskej budovy na Laurinskej 2 v Bratislave nie je akútna a primeraná, pretože budova nie je zatiaľ v takom stave, aby sa muselo okamžite pristúpiť k tomuto kroku. Potvrdilo sa, že uznesenie členského zhromaždenia

zo 16. marca 2010, bod 6: „Zaväzuje predsedu a predstavenstvo SSS dôsledne rešpektovať zásadu, že budova SSS a AOSS na Laurinskej 2 v Bratislave je nepredajná,“ zostáva aj naďalej v platnosti. Uznesenie ukláda vedeniu aj preskúmanie platnosti zmluvy o celoplošnom prenájme budovy na Laurinskej 2 a v prípade možnosti jej zrušenia ju vypovedať alebo nájsť spôsob podania žaloby na jej neplatnosť. V prípade nemožnosti nájomnú zmluvu na celoplošný prenájom budovy zrušiť, treba dosiahnuť na základe rokovania s nájomcom výhodnejšie podmienky, vrátane akceptovania potrieb súvisiacich s činnosťou Spolku slovenských spisovateľov. To znamená zachovať v budove na Laurinskej 2 sídlo Spolku slovenských spisovateľov, jeho vydavateľstva a časopisov a nájsť možnosti, ako v priestoroch budovy

obnoviť alebo vytvoriť nové kníhkupectvo zamerané na predaj slovenskej pôvodnej literatúry. Tiež sa má prerokovať s nájomcom budovy a s Literárnym fondom zachovanie Klubu spisovateľov.

■ NEZÁVISLÝ AUDIT

Má sa zabezpečiť aj nezávislý externý audit za celé obdobie, počas ktorého Asociácia organizácií spisovateľov Slovenska (AOSS) vykonávala správu spoločnej budovy SSS a AOSS; podľa výsledkov auditu právnymi prostriedkami vymáhať náhradu všetkých škôd, ktoré AOSS spôsobila nehospodárnym a nezodpovedným konaním, vrátane sprenevery finančných prostriedkov účtovníčkou AOSS. Zároveň sa bude rokovať s veriteľmi energetických spoločností o predĺžení splatnosti pohľadávok.

Nový predseda Spolku slovenských spisovateľov, matičiar Miroslav Bielik.

Z morálneho hľadiska je vskutku nemorálne brať vážne zoznamy spolupracovníkov Slováci, zabudnite konečne na zväzky ŠtB

Ján LITECKÝ ŠVEDA

Čitateľom SNN i radovému občanovi je dobre známe zverejnenie zoznamov spolupracovníkov ŠtB Ústavom pamäti národa. Už prvé podsunutie týchto materiálov Petrovi Cibulkovi zrejme bolo iba hrou ako skryť tých, ktorí stáli na tribúnach, či robili najväčšie privatizácie. A pripraviť si senzáčný materiál na vydieranie. Veď keď už v máji 1989 naši súdruhovia delili majetky, takisto mali kopu času aj na to, aby so zväzkami ŠtB urobili, čo len chceli.

Vybrali, pridali a podobne. Väčšina mien samozrejme sedela, aby hra vyzerala dôveryhodne. Ale išlo v podstate o samé malé ryby, ba často tam boli mená tých, ktorých eštebáci zlomili k podpisu, ale nikdy ich nezlomili k ozajstnej spolupráci. Tak sa im aspoň takto pomstili. Čo sa sleduje ich zverejnením, nie je celkom jasné, ale ani ma to veľmi nezaujímá. Pretože jediný bezpečný fakt, ktorý poznám, je, že zväzky mali ONI a dovolili ich uverejniť ONI. Sam pozitívne viem o menách, ktoré by tam za normálnych okolností museli byť, a nie sú. Takže už len z morálneho hľadiska je nemorálne tieto zoznamy brať vážne a jednému vytýkať to, čo sa druhému ľahko prepeče. Tu sú porušené hlavné základy spravodlivosti, na ktorých musí stáť každá spoločnosť. A to ešte stále nehovoríme o riadiacich funkcionároch Štátnej bezpečnosti.

■ HRA BEZ PRAVIDIEL

Ak prejavíme záujem o tieto zväzky, iba sa pustíme do hry, ktorej pravidlá nepoznáme. To je ako hrať karty s niekým, komu sme dopredu povolili vybrať si esá. Takú hru nemôžeme v nijakom prípade vyhrať. Tak ako nikdy nevyhráme so škrupinkárom, ktorý nám nainscenuje niekoho, kto ľahko vyhrá, a potom nás oberie aj o gate. Smutné na tom je, že vždy sa nájde niekto, kto si s nimi začne, väčšinou z tých najnižších klebetných pohľadov. Ak chceme niekoho posudzovať, tak by sme to mali robiť výlučne podľa viditeľných faktov – čo urobil dobre, čo zle, či je to osožný alebo škodlivý človek, a nie podľa kritérií, ktoré nám podsunul niekto iný. A do duše nevidíme nikomu. Iste, bolo by to pekné zalistovať si v takýchto originálnych, nevypreparovaných zoznamoch, aj by sme z toho veľa usúdili o dnešku dokonca všeličo by

sa nám vyjasnilo. Žiaľ, je to absolútne nereálne a musíme sa zmieriť s tým, že k takým materiálom sa nikdy nedostaneme. A podľa toho sa aj zariaďať. Akékoľvek utopické očakávania,

AKTUÁLNE

neakceptovanie reality iba pomáhajú zahniezdiť sa hlúposti. A tá niekomu veľmi vyhovuje.

■ POST SCRIPTUM 2007

Posledný cirkus okolo obsadenia postu šéfa ÚPN, na ktorom našim súdruhom tak mimoriadne záležalo, či „nečakane“ sa objaví materiál o arcibiskupovi Sokolovi určite už aj tým menej chápaným veľa napovedali. A ani svoj slovník nejako veľmi neinovovali – o jednom kandidátovi pre ÚPN zaperilil známy učiteľ ruštiny, fušujúci aj do histórie, Dušan Kováč, že „... nie je vyrovnaný so slovenským

štátom“. Pokroková novinárka zo SME zase hlboko hlbala nad tým, aké má v „hlbke duše“ názory zvolený kandidát. Tak nám Orwell pomáha...

■ POST SCRIPTUM 2013

Čudujem sa, že našich súdruhov ani za viac ako 20 rokov táto hra ešte neomrzela. A podobne ako to robil Cato starší, na záver každého písomného prejavu ma nutká zopakovať: November 1989 bol eštebácky podvod, ktorý mal tri hlavné ciele: aby majetky zabrali komunisti, aby jeho zločiny neboli potrestaní a aby bolo zachované Československo. Na všetko dnešné dianie sa treba pozerať z tohto uhla pohľadu. V prvých dvoch bodoch naši súdruhovia plán splnili a prekročili. Iba zachovanie Československa bolo nereálne, pretože už len hra na demokraciu rozpútala také emancipačné hnutia, že napriek tomu, že mali a dodnes majú v rukách

všetky masmédiá, ktoré na nás priam chrlili všelijaké sfaľované výskumy verejnej mienky, neboli schopní túto patologickú konštrukciu udržať pri živote. Čo našich eštebákov a ich detičky nevýslovne škrie dodnes. A keďže všetky veľké peniaze rozkradli oni, majú z čoho organizovať všelijaké protislovenské kampane a štvania v televízii aj v rozhlase. No a keď si ešte pospomínate, kto za tých 20 rokov bol vždy pranierovaný ako zlý eštebák, ľahko zistíte, že takmer nikdy to neboli nijakí „čechoslováci“, naopak, najväčšie kampane boli výlučne proti slovenským vlastencom. Zaujímavé, nie? Takže, milí Slováci, zabudnite na zväzky ŠtB. Tým spravíte našim, tak dobre známym súdruhom najväčší škrt cez rozpočet.

Aktualizovaný úryvok z knihy
Okno uragánu z roku 2007,
K materiálom „ŠtB“

VŠIMLI SME SI

Keď sa vykľuje šidlo z vreca

Je to na neuverenie! Až po rokoch sa človek dozvie, že máme na Slovensku nos medzi očami. Nedávno na veľkej medzinárodnej konferencii, keď do Bratislavy prišlo okolo tisíciky prominentov, sme si vypočuli z úst svetovo známeho bývalého i terajšieho poradcu či radcu prezidentov USA, že mierové rozdelenie ČSFR a vznik dvoch samostatných štátov bol príklad demokratickej vyspelosti.

Nuž, my sme vedeli dávno, že nejde o nacionalizmus, dávno sme vedeli, aké je to urážlivé dávať do jedného vreca – ako to úspešne robila súkromná televízna stanica – slovenských ústavných činiteľov s tými na Balkáne, ktorí nakoniec skončili pred medzinárodným súdom v Haagu. Teraz sa zas dozvedáme inú pravdu, o ktorej sme roky nepochybovali: že Česi, Česká republika, jej vtedajší ústavní činitelia – prezidentom počínajúc – nedodrжали nijakú zmluvu, ktorú so Slovákami uzavreli. Bomba! Neviem, pre koho je to novinka, ale zrejme je to novum, že sa takto môže hovoriť, že sa takto hovorí

v Prahe a že tak hovorí ústavný činiteľ českej republiky z tých čias „rozpadu“, „zániku“ „rozdelenia spoločného štátu“.

Ešte si však treba uvedomiť, pre koho to hovorí? Víkendové vydanie Pravdy to cituje v príspevku Českého spolupracovníka Ondřeja Mrázeka ako „zaujímavú vetu“, ktorá odznela na pražskom literárnom festivale venovanom po dvoch desaťročiach slovenskej literatúre a jej znovu objavovaniu a znovu prekladaniu do češtiny, aby ju eventuálny čitateľ mohol lepšie vnímať. Autor sa netají, že oná veta o tom, ako Česi nedodrжали nijakú zmluvu, ktorú so Slovákami uzavreli –, „sa zaručene v českých médiách neobjaví“. Takže, v podstate sa nič nemení. My vieme už takých dvadsať rokov, že nijakú zmluvu „bratia“ nedodrжали a že sa to v českých médiách neobjaví, to tiež nie je pre nás novinka. Novinkou však je, že sa to konečne objavilo z českého pera v médiu, ktoré len ťažko veruže možno zatracovať ako nacionalistické. Pravda sa napokon vždy ukáže, aj keď lož má pekné dlhé, dvadsaťročné nohy a rýchlo nimi prepleťá. Neprekáža, že sa to nezjaví v českých médiách – úspechom je, že sa o tom dozvedia vnímaví čitatelia na Slovensku, kde hovorí o vierolomnosti českej politiky bolo dlhé roky vlastne zakázané, spoločensky a mediálne trestné. (ddk)

Cieľom projektu je priblížiť študentom zaujímavé príbehy Návrat sitnianských rytierov

Málokto vie, že na Slovensku beží projekt Nápad, premenený na úspech. Je pravda, ťažko sa o tom dozvie z informácií ponuky tvorcov domáceho mediálneho priestoru. Pretože tá sa drží hesla: Kto sa neobjaví v Smotánke, akoby neexistoval... Projekt je v podstate cyklus prednášok na vysokých školách (stretnutia s úspešnými slovenskými podnikateľmi, ako aj s ďalšími zaujímavými, inšpiratívnymi osobnosťami).

Cieľom projektu je priblížiť študentom zaujímavé príbehy inšpiratívnych ľudí podľa ich študijnej profilácie, a to od úspešných slovenských podnikateľov, cez významných architektov, žurnalistov, politológov, vedcov, sociológov až po mnohé ďalšie inšpiratívne osobnosti. Zámer je postavený na tom, že aj oni niekedy začínali a boli na úplne inom stupni svojej kariéry, ako sú teraz. Študenti sa môžu stretnúť so zaujímavou osobnosťou, porozprávať sa s ňou zoči-voči a pýtať sa na všetko, čo ich zaujíma. Mládež tak zisťuje, že existujú mnohé iné témy ako šoubiznis, znásilnenia, skrátka to, čo sa v našich

mediách označuje slovom bulvár – a je ho v nich požehnané! Ibaže akokoľvek sympatická snaha pripomína skôr návrat povestných sitnianských rytierov ako atmosféru podpory poznania a rozvoja myslenia či tvorivosti v modernej

ČO INÍ NEPÍŠU

spoločnosti, ktorej mnohí politici dávajú vzletné frázoovité prívlastky – napríklad

poznatková. U nás sa totiž múdrosť nešíri obvyklými prostriedkami, je skôr odkázaná na potulné tradovanie jej nositeľov. Ozaj, prečo si vlastne všetci dobrovoľne povinne platíme „naše“ verejnoprávne médiá? Nemalo by väčší efekt financovať autobus plný múdrych, skúsených a rozhladených ľudí a poslať ho na trasu od školy ku škole?

Ivan BROŽIČ

Diktát ekonómie bez ľudskej tváre

Eva ZELENAYOVÁ

Ukazuje sa, že ani rok 1989, ani rok 1993 neboli takými rozhodujúcimi medzníkmi v dejinách nášho národa ako rok 1995, keď vtedajší premiér Vladimír Mečiar 27. júna na zasadnutí Európskej rady v Cannes odovzdal prihlášku SR na členstvo v EÚ. Samotné Európske spoločenstvo po páde komunistického režimu prešlo viacerými zmenami. Maastrichtskou Zmluvou o Európskej únii v roku 1992 reagovalo na rozpad východného bloku a o rok na to v Kodani prijalo hospodárske a politické podmienky pre vstup nových členov do EÚ. Slovensku trvalo takmer deväť rokov, kým splnilo podmienky a do EÚ bolo prijaté. A za tých deväť rokov bola najdôležitejšou podmienkou na prijatie Slovenska do EÚ zmena vlády v roku 1998!

Už v roku 2000 si nový premiér

Dzurinda prevzal v Lombardii medzinárodnú cenu nadácie V. Colomba, talianskeho kresťansko-demokratického politika. Udelenie ceny sprevádzalo mediálne uznanie, no našiel sa novinár, ktorý videl veci inak. M. Respinti v Secolo d'Italia pod titulom „Diabol“ na Slovensku dešifroval klamstvá, ktorými dobová tlač manipulovala svojich čitateľov. Citujeme: „Je smiešne trvať na tom, že vláda ‚strednej pravice‘ (?) pod vedením ‚ekonóma‘ Dzurindu iniciovala zdravý plán obnovy krajiny asi najskôr degradovaním Mečiara, keďže bol v minulosti boxerom. Žeby sa Dzurinda zlepšil v ekonomike pracujúc – so všetkou úctou ku kategórii – v štátnych železničiach skladaním gymnaziálnych básní na počesť komunistického ‚Vítazného februára‘ v roku 1948? Za viac ako jeden rok sa

jeho vláde podarilo znížiť platy, ktoré vo volebnej kampani naduto sľuboval zdvojnásobiť. Priemerná životná úroveň sa citelne znížila, kým nezamestnanosť vzrástla. Ak toto má byť ‚hospodárskou obnovou‘...“

KOMENTÁR

Kto teda boli tí lobisti Európskej únie, ktorí horlili za ľudí schopných zrádzať národno-štátne záujmy? Spravodajca Európskeho parlamentu pre rozšírenie Únie A. Oostlander v roku 1997 odkázal Slovákom, že „súčasná vláda je bariérou na ceste k Európe. Prosíme, zmeňte názor alebo zmeňte vládu“. Nebol jediný a Slováci skutočne zmenili vládu.

Ešte pred rozpadom východného bloku veľkú iniciatívu na demokratickú zmenu pomerov v niektorých krajinách

vyvíjal americký finančník maďarského pôvodu George Soros. Prostredníctvom Open Society Foundations – Nadácie Otvorenej spoločnosti – napríklad korumpoval sovietskych vedcov a získaval ich na spoluprácu na vlastnom programe. Pochopiteľne, zdanlivo išlo o zachovanie sovietskej vedy...

Lenže celkom bez zábran v knižke Vek omylnosti píše: „Sústredil som energiu na zakladanie nadácií, výber dozorných rád, ktorým sa malo zveriť miňanie mojich peňazí, a na riešenie širších problémov ekonomickej a politickej reformy.“ Taliansko, ale aj iné štáty nedovolili tomuto finančníkovi a filantropovi rozvinúť činnosť na svojom území. Na Slovensku je aktívny dodnes. Bývalá premiérka Radičová bola istý čas predsedníčkou správnej rady jeho nadácie.

Už na prvý pohľad sa javí rozporné pôsobenie finančníka s vlastnosťou filantropa. Soros je autor viacerých publikácií, v ktorých podrobne odhaľuje pred verejnosťou svoje zámery. Podľa neho sa doterajší hodnotový systém prežil a za jedinu univerzálnu hodnotu považuje peniaze. Pápež František nedávno štvorici

nových veľvyslancov o. i. povedal: „Finančná kríza, ktorou prechádzame, nám dáva zabudnúť, aká je jej prvotná príčina – teda hlboká antropologická kríza. Celkom sme popreli prvenstvo človeka. Utvorili sme si nové idoly. Starozákonné zbožňovanie zlatého teľaťa dnes ilustruje nový, nelútosný výjav – fetišizmus peňazí a diktatúra ekonómie, ktorá nemá ľudskú tvár.“ Za vinníka označil ideológie, ktoré podporujú absolútnu nezávislosť trhu, finančné špekulácie a bránia štátom v ich práve na kontrolu. Išlo o prvé vystúpenie pápeža Františka odsudzujúce tyranii novodobých politických systémov zameraných len na hromadenie zisku. „Táto krutovláda jednostranne a bez možnosti nápravy vnucuje svoje zákony a svoje pravidlá,“ povedal.

Klamstvami a špekuláciami sa nedá dosiahnuť spokojný život azda ani pre bohatých. Nijaké pláty ich neochránia pred hnevom hladujúcich. Ideológie znevažujúce ľudskú dôstojnosť nezachránia ani najsofistikovanejšie programy a najbohatšie nadácie. Nedajú sa donekonečna utajiť pred zdravým rozumom ľudí. Ide o to, aby nebolo neskoro.

Účelový politický mačkopes

Ivan BROŽÍK

Politici, teda niektorí „naši politici“, ponúkajú ľuďom opäť jednu prehľadnú frašku. Je naozaj otázne, koľko toho ešte oprávnení voliči u nás sú ochotní mlčky akceptovať. Pred očami sa im odohráva doslova zápas o dlhodobé, ak nie trvalé parazitovanie na poslancových mzdách. S uplatnením sa v živote podaktorých vyvolených to totiž pokrívá do takej miery, že inú cestu ako dožiť vysoký dôchodkový vek v parlamentných laviciach nemajú. Teda inú šancu na blahobyť. Aby sme boli presní. Veď koniec koncov, ide iba o moc, ktorá zabezpečí peniaze a prinajhoršom stačí aj poslancový mandát bez moci, ale s peniazmi. Spojenie Novy konzervatívneho politika

Daniela Lipšica, odstredeného z KDH, s liberálmi, propagujúcimi legalizáciu drog a právo inak sexuálne orientovaných ľudí na založenie si rodiny, vrátane „nákupe“ detí, sústredenými okolo

POZNÁMKA

tiež odstredeného Jozefa Kollára zo strany SaS, je doslova svetovou kuriozitou. Veď spojiť vodu s ohňom a tvrdiť ľuďom, že pre nich je to politicky najlepšie a najspravodlivejšie, je už naozaj výsmechom zdravého rozumu. Ale napokon o ten vôbec nejde. Úplne jasne a priehľadne ide odídencom od Sulíka iba o to, aby sa na chrbte s lepším politickým imidžom opäť dostali, respektíve

aby zostali v parlamente na výplatnej listine štátu. A treba naozaj konštatovať, že Daniel Lipšic pri všetkých jeho negatívach a prešľapoch v minulosti, dokonca aj vážnych, predstavuje v Novej dohode to najlepšie z toho, čím nový mačkopes disponuje. Čím však ešte môžu verejnosť oslovíť páni Krajcer či Chren, nie je jasné určite ani im samotným. Iba ak vlastným a – mierne povedané – drzým – politickým sebavedomím. Ale veď – s Lipšicom možno aj motyka strelí, nie? Je teda najvyšší čas odkázať našim nekoenečne a bezbreho „ambicióznym“ spoluobčanom, že voliči nie je idiot. Že si vie zrátať minimálne to, že dve a dve nie je sedem, ako sa nám niekto snaží nahovoriť

bez akejkolvek hanby. Je zároveň najvyšší čas pripomínať si to už teraz pred prvými zo série volieb, ktoré nás čakajú. Pretože politici sú naozaj schopní všetkého, ak ide o korytá. Ak si nevedia prísť na meno, ak si navzájom dlhodobo blokujú rozhodnutia v samosprávnych parlamentoch, ako nás zrazu za niekoľko týždňov chcú presvedčiť, že sú odjakživa koalíční partneri, teda spojenci?

O podvodníkoch, ktorí manipulujú s vedomím starších občanov a predávajú im podradný tovar na predvádzacích akciách za nadhodnotené ceny, sa nakrútil film s názvom Šmejdi. Aký názov by mal asi film o politikoch, ktorí nezakryto manipulujú s vedomím voličov a presvedčujú ich o vysokej pridanej hodnote ich inak podradnej a egoistickej politiky? A Daniel Lipšic za to ani tak nemôže. To, že doplatí, zistí, až príde čas. Tí, ktorí sa k nemu prilepili, nemajú čo stratiť. Sú v situácii, v ktorej sa v snahe zvrátiť jasný výsledok pred koncom zápasu brankár mení za ďalšieho hráča.

GLOSAR
ANDREJA MIŠANEKA

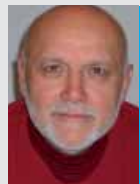

SPOZA OPONY

Uprostred Bratislavy počas celých májových týždňov zneli piesne v ruštine – sovietske piesne z čias druhej svetovej. Konala sa výstava chromujúcich fotografií o vojnovom utrpení civilného obyvateľstva Bieloruska, Ukrajiny a Ruska. Znel ešte aj dnes strhujúci chorál Vstavaj strana agromnaja, vstavaj na smertnyj boj... V Bratislave je azda najpôsobilnejší cintorín padlých sovietskych vojakov v Európe. Dlhé roky sa koniec vojny u nás pripomínal deviateho mája; teraz, keď sme vstúpili do Európy, koniec vojny oslavujeme ôsmeho. Je viac ako hromada argumentov, prečo je to jedine tak správne. Ja sa s tým stotožňujem, ale oslavujeme deviateho. Mám na to jednoduchý dôvod.

Počas posledného roka, poslednej jesene, zimy a jari pobytu v Moskve som jazdil pravidelne do špitála pre veteránov nomer dva. To je zo stredy Moskvy asi tak ako

z Bratislavy do Trnavy a späť. Ležala tam Svetlana. Prekonala úspešne cestu z Moskvy do Berlína, ale už sa jej nedarilo na poslednom úseku. Do nemocnice výlučne pre uprednostňovaných vojnových veteránov

Prečo oslavujeme deviateho mája

Dušan D. KERNÝ

bolo treba nosiť mnohé. Ak nie všetko. Nielen japonské križovky, ktoré mala rada, ale najmä liečivá, hojivé masti, a samozrejme obvazy, veľa obväzov. Ten posledný úsek prekonávala Svetlana dlho, aj keď nie tak dlho ako cestu do Berlína. Tú absolvovala po úteku z bezpečného rodičovského domu evakuovaného ďaleko od Moskvy – ako nejedno vedenie ministerstva. Prešla ju najprv v sovietskej a potom v poľskej

vojenskej uniforme. V nej došla v máji 1945 aj do Berlína, kde ju za jej frajeriny karhal samotný Žukov. Nie ako vrchný veliteľ vojsk v Berlíne, nie ako veliteľ operácie, ako priateľ jej ministerského otecka...

Je to jediný povoz v Moskve, ktorý má na oblokach stiahnuté čierne záclony a nie ako prepychové autá čierne sklá. Keď došiel do chrámu na Domodedove na pravoslávnu pobožnosť, odpjvanie, aby bol Hospodin

to báťuška! A ako všetci v Rusku videli sme v tom znamenie.

Medzitým nielen my v Európe si všetko pripomíname ôsmeho mája. Aj mladej ruskej generácii a ruskému televíznemu divákovi všetkých generácií rituály pripomínania deviateho mája nie sú veľmi príťažlivé. Televízia je prepchatá vojnovými filmami a stále menej a menej ľudí sa na ne pozerá, ba dokonca stále menej a menej ľudí sleduje minútu mlčania. Je to niečo, čo my nepoznáme – zaviedla to pred desaťročiami televízna moderátorka tak spontánne, že sa z toho stala tradícia – vždy v predvečer o 18.55 sa päť minút nevysielala nijaký zvuk, je to minúta mlčania za všetky obete vojny. A tých bolo nesmierne veľa..., ale zato mladí ľudia, mladí diváci v takom hojnom počte ako nikdy predtým (!) sledovali prehliadku na Červenom námestí. Deviaty máj je zrejme jediný sviatok v Rusku, ktorý je naplnený aj po 68 rokoch osobitným zmyslom – pamäťou.

Kritika Slovenska od Amnesty International za Rómov Liberálne médiá gumujú iné názory

Roman KALISKÝ-HRONSKÝ – Karikatúra: Andrej MIŠANEK

Amnesty International Slovensko pozývala vo štvrtok 30. mája širokú verejnosť na bratislavskú prezentáciu a diskusiu k vydaniu Výročnej správy o stave ľudských práv, ktorá má dokumentovať stav ľudských práv v 159 štátoch a územiach sveta za rok 2012. Podľa organizátorov prezentácie: „Rok 2012 bol bohatý na významné udalosti – krajiny severnej Afriky a Blízkeho východu zažili väčšiu slobodu médií a Egypt oslávil prvé demokratické a transparentné voľby. Európska únia vyhrala Nobelovu cenu za mier, no zlyhala v boji proti diskriminácii Rómov a v ochrane práv migrantov a utečencov. Ku krvavým štatistikám obetí prispeli konflikty v Mali a v Sýrii... a svet sa odvážne pustil do diskusie o podobe budúceho obchodu so zbraňami.“

Jednou z hlavných tém prezentácie malo byť fungovanie obchodu so zbraňami a jeho dosah na dodržiavanie ľudských práv, vrátane reflexie slovenského exportu zbraní, o ktorom aj v médiách hovorila expertka pred spomínanou prezentáciou objavili materiály, ktoré reagovali na výročnú správu AI, v ktorej sa opäť objavila kritika Slovenska za segregáciu rómskeho obyvateľstva. Verejnosť sa právom pýta, kto nás to vlastne už niekoľko rokov neustále kritizuje.

■ KTO NÁS KRITIZUJE?

Amnesty International (známa aj ako Amnesty alebo AI) je podľa svojho štatútu medzinárodná mimovládna organizácia s cieľom presadzovať ľudské práva zakotvené vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv a v iných medzinárodných štandardoch. Kampane Amnesty International sa sústreďujú najmä na prepustenie všetkých väzňov svedomia, zabezpečenie rýchleho a spravodlivého súdneho procesu pre politických väzňov, zákaz trestu smrti, mučenia a iného krutého zaobchádzania s väzňami, ukončenie politických vrážd a „zmiznutí“ a potrestanie porušovateľov ľudských práv. Medzinárodná rada sa skladá z členov medzinárodného výkonného výboru a zo zástupcov sekcií. Hlasovacie právo majú iba zástupcovia sekcií. Amnesty International založil v roku 1961 britský právnik Peter Benenson.

Medzinárodný výkonný výbor má deväť členov, z toho osem členov volených medzinárodnou radou a jedného člena, ktorého volia zamestnanci medzinárodného sekretariátu. Stretáva sa najmenej dvakrát ročne. Medzinárodný sekretariát sídli v Londýne. Na jeho čele je generálny tajomník vymenovaný medzinárodným výkonným výborom. Úlohou generálneho tajomníka je riadiť zamestnancov a implementovať rozhodnutia medzinárodnej rady. Sekcia môže byť založená v ľubovoľ-

nom štáte. Musí zvládať organizovanie základných aktivít Amnesty International a pozostávať minimálne z dvoch skupín. Skupina musí mať aspoň päť členov. Individuálne členstvo je možné v krajinách, v ktorých neexistuje sekcia. Amnesty International si vytyčila zásadu nestrannosti a objektivity. Organizácia vyhlasuje každý rok niekoľko kampaní, na ktoré sa sústreďuje práca členov organizácie. Členovia majú konať v rámci prípadov v celom svete a nemajú sa zaoberať situáciou vo vlastnej krajine. Amnesty International Slovensko je nezisková mimovládna organizácia, združujúca skupiny a členov v Slovenskej republike.

To všetko je síce pekné a proklamuje aj humánne, ale ak sa členovia nemajú zaoberať situáciou vo vlastnej krajine, odkiaľ berie medzinárodný výbor či sekretariát AI informácie, na základe ktorých nás kritizuje?!

■ ZA ČO NÁS KRITIZUJÚ?

Za najzávažnejší nedostatok v ochrane ľudských práv na Slovensku označila Amnesty International opäť diskrimináciu Rómov. Už dlhodobo majú Rómovia podľa predstaviteľov AI v tejto krajine, ale aj v zahraničí zhoršený prístup najmä k vzdelaniu, bývaniu a zdravotnej starostlivosti. Uvádza sa to aj vo výročnej správe o stave ľudských práv v roku 2012. „Napriek inštitucionálnym zmenám v najvyšších politických kruhoch nemôžeme hovoriť o pozitívnom posune v riešení ich problémov,“ vyhlásili predstavitelia Amnesty International Slovensko. Ich kritike sa nevyhlo ani ministerstvo školstva, ktoré má podľa nich prijímať opatrenia odstraňujúce segregáciu v našom školstve.

Slovenská AI sa dlhší čas venuje situácii na Základnej škole Francischo v Levoči, kde vraj segregované triedy vznikli na nátlak nerómskych rodičov v septembri 2011. Po opakovanej komunikácii s riaditeľom školy, so zástupcami mesta a s rodičmi detí z oddelených tried sa podarilo niekoľkým malých Rómov dostať do tried zmiešaných. Naďalej však na škole existujú aj tie oddelené, čo v máji identifikoval aj Výbor OSN pre ekonomické, sociálne a kultúrne práva. Minulý rok síce priniesol

niekoľko pozitívnych posunov, stále však nemožno podľa Amnesty International hovoriť o uspokojivom stave. Hovorkyňa Amnesty International a koordinátorka pre medzinárodné otázky Jana Vargovčíková povedala, že štátne orgány vo veci nekonajú, a to aj napriek rozsudku prešovského krajského súdu, ktorý v prípade Šarišských Michaliev prvýkrát zdefinoval, čo to segregácia je. Podľa rozhodnutia súdu porušila škola svojím prístupom k rómskym žiakom antidiskriminačný zákon. Štátu tak súd podľa Vargovčíkovej poskytol nástroj, na základe ktorého môže ministerstvo a úrady identifikovať ďalšie situácie so segregáciou.

„Ministerstvo školstva v uplynulom roku ostalo pasívne, nepodniklo žiadne konkrétne kroky pre odstránenie segregácie na slovenských školách a nepredstavilo žiadnu strategickú víziu toho, ako slovenské školy učiniť inkluzívnymi,“ vyhlásila hovorkyňa AI Slovensko.

■ MINISTERSTVO ODMIETA

Ako napísal hovorca ministerstva školstva Michal Kaliňák, rezort svoj postoj k segregácii jednoznačne vyjadril v predpise o pedagogicko-organizačných pokynoch na tento školský rok. V časti Národnostne menšiny, sociálne znevýhodnené prostredia, cudzinci, diskriminácia sa píše o zákaze všetkých foriem diskriminácie a segregácie. Podľa predpisu majú školy odstraňovať nežiaduce javy, akými sú priestorové, organizačné, fyzické a symbolické vylúčenie alebo oddelenie rómskych žiakov v dôsledku ich etnickej príslušnosti, ktorá je často kombinovaná so sociálnym znevýhodnením. V predpise sa tiež píše, že pedagógovia majú dôsledne riešiť problémy detí a žiakov pochádzajúcich z marginalizovaných skupín, ktoré komplikujú proces ich prijímania do bežných škôl a školských zariadení, zaraďovania do bežných tried a následný výchovno-vzdelávací proces. Ministerstvo sa tiež obhajuje výzvou na rozvojový projekt Podpora vytvárania pozitívnej sociálnej klímy a motivácie v multikultúrnych triedach základných škôl. Vďaka operačnému programu Vzdelávanie sa do projektu tento rok zapojilo dvesto zá-

kladných škôl, v ktorých sa vytvorilo štyristo pracovných miest pre pedagogických asistentov, píše Kaliňák.

Súdnou cestou sa vraj Amnesty International zatiaľ vydať nechce. Ale ak sa situácia v Levoči nezlepší, prípadne zhorší, podanie na súd v budúcnosti nevyklučuje.

■ REAKCIA BLOGERA

Slovenskej verejnosti sa kritika od AI páčiť nemusí. Za mnohých ľudí to vyjadril vo svojom blogovom príspevku na <http://jarunek.blog.sme.sk/c/329142/Odkazujem-Amnesty-International.html#ixzz2UuVW0yn>. Pán Peter Jarunek. Píše: „Nečítal som vašu výročnú správu. Ale výsek, ktorý som si prečítal o tom, ako sú Rómovia na Slovensku stále diskriminovaní a rómske deti v školách segregované, ma rozpálil do červena. Nuž, milí amnestáci...“

Zmieňuje sa vaša správa aj o tom, že rómske deti v školách neustále bijú a ohrozuje spolužiakov? Že chodia špinavé a zanedbané, vyrúšajú a spoložitie s nimi je skutočne náročné? Že učiteľia žijú v neustálom strachu, či im niektorý z ich akčných diskriminovaných rodičov nepride dať „po papuli“? Zmieňuje sa vaša správa o tom, že chudák diskriminovaný Róm nemá problém kdekoľvek na človeka vytrhnúť nož? Zmieňuje sa vaša správa o tom, ako ničia všetko, čo im my ostatní, tyrani, ktorí ich diskriminujeme, zaplatíme?

Dovolím si povedať, že nie. Problém bude v tom, že vy všetci pseudohumanisti totiž len vrieskate do klávesnice z Bratislavy a v momente, keď by ste priznali, že problém nie je v majoritnom, ale v minoritnom obyvateľstve, by sa zrazu zistilo, že máte o jednu výraznú náplň práce menej a že ste v podstate zbytoční. Tak opisujete problém, aby vám dal nejaký dôvod na vašu ďalšiu pseudoprácu.

Realita totiž je, že keby vám dieťa chodilo do podobnej nesegregovanej triedy a chodilo by vám každý druhý deň domov s plačom, čo sa zas stalo a kto mu čo urobil, veľmi rýchlo by vás tieto myšlienky prešli a ktovie, či by ste neboli medzi prvými, kto by začal zastávať extrémistické názory... Fakt je, že vy a vám podobní neustále miešate dohromady dva výrazne odlišné pojmy: zločinnosť a rasizmus. Slováci nie sú rasisti! Slováci však ako každý iný národ nemajú radi zločin. Problém je však v tom, že korelačný koeficient medzi zločinnosťou a rómskou populáciou sa výrazne blíži číslu 1. To je to, čo vy využívate pre všetky vaše nezmyselné a skreslené výročné správy a tým si zabezpečujete vašu potrebnosť do budúcnosti. Bohužiaľ, na škodu nás všetkých.“

■ CENZÚRA?

Príspevok vyšiel 23. mája po poľudní. O pár hodín neskôr Peter Jarunek píše: „Pred malou chvíľkou som sa v mojom blogu kriticky vyjadril na adresu Amnesty International a ich výročnej správy, ktorá obsahovala časti o neustálej diskriminácii Rómov zo strany majoritnej spoločnosti na Slovensku. Mój blog bol redakciou stiahnutý z titulky pre „generalizujúce tvrdenia o Rómoch“ a zaradený ako súkromný. Ale počkať, počkať...“

Čosi tu nie je úplne korektné, je tak? Keď sa totiž niekto vo výročnej správe vyjadruje, že slovenská spoločnosť neustále Rómov diskriminuje a segreguje, to je v poriadku? To nie je generalizovanie? Alebo keď sú médiá plné článkov o tom, ako sa zle k Rómom správame, to nie je generalizovanie? Ale len čo sa niekto zmieni v podobnom duchu, ale z opačného garde, to je už generalizovanie a musí byť potlačené a médiá sa to boja zverejňovať? Alebo nebodaj volal do sme.sk niekto z Amnesty International, komu sa moja kritika nepáčila a presadil stiahnutie článku? Každý nech si urobí obrázok sám...“ Veru tak!

NA MARGO

Na rómskom Súkromnom gymnáziu na Galaktickej ulici č. 9 v Košiciach študuje okolo sedemdesiat žiakov. V porovnaní s priemerným slovenským gymnáziom to nie je veľa, no na druhej strane by sme pri posudzovaní tejto skutočnosti mali mať na pamäti, že vyše 85 percent rómskych detí študuje na špeciálnych školách, takže každý jeden rómsky gymnazista, a najmä maturant, je vlastne vzácny.

Vzácná škola

Úsilie nás pedagógov na spomínanom gymnáziu je zamerané najmä na to, aby sme žiakom dali čo najviac vedomostí priamo počas vyučovacieho procesu v škole. Výsledky tohto úsilia demonštruje skutočnosť, že počas desaťročnej existencie gymnázia u nás zmaturovalo takmer 70 žiakov. Iba takáto malá skupina Rómov je totiž schopná zvládnuť všetky požiadavky, ktoré sú na absolventa gymnázia kladené, čo je pochopiteľné, ak uvážime, z akého prostredia naši žiaci prišli.

Štúdiom na gymnáziu je náročné zvlášť pre rómske dievčatá. Pre ne je totiž bežné, že sa už v skorom veku stávajú matkami, a ich záujem o vzdelanie klesá.

Ako sa nám teda podarilo priviesť takýto pomerne vysoký počet Rómov k maturite?

Istotne je to hlavne otázkou prístupu. Róm totiž vidí v učiteľovi v prvom rade človeka, a preto sa ukazuje ako účinné pristupovať k rómskym žiakom vzhľadom na teóriu humanistickej výchovy, ktorá chápe výchovu (a to aj prostredníctvom vyučovacieho procesu) ako stretnutie dvoch osobností. A najmä rómski žiaci, ktorí sa v každodennom živote stretávajú s nezaujmom zo strany rodičov, s biedou, s hladom a často aj s fyzickými trestami či so sexuálnym zneužívaním, zasluhujú si rešpekt a úctu aj zo strany učiteľov už len z toho dôvodu, že majú záujem o vzdelanie a že si namiesto páchania kriminálnych činov vybrali ťažšiu cestu – cestu vzdelania. Ale ani vzhľadom na túto skutočnosť nie je na našom gymnáziu hodnotenie žiakov liberálnejšie ako inde. A aj náš školský vzdelávací program, ako aj tematické výchovno-vzdelávacie plány sú vytvorené na základe štátneho vzdelávacieho programu.

Jednotlivé témy sa však našim žiakom snažíme priblížiť hravými metódami, napríklad vedomosťmi súťažami, ktoré nevyžadujú doslovnú reprodukciu osvojených poučiek a vedomostí, ale zameriavajú sa skôr na celkové porozumenie, pochopenie danej problematiky.

Napriek tomu, že väčšina našich absolventov bola prijatá na univerzity doma i v zahraničí, nepodarilo sa nám získať takmer nijakú finančnú podporu štátu.

Rómske gymnázia vraj netreba. Vraj talentovaní Rómovia môžu študovať aj na štandardných gymnáziách. Ktorý „biely“ rodič by však posadil svoje dieťa vedľa Róma? A ktorý Róm by mohol vydržať nepríjemné podpichovanie zo strany svojich, oveľa bohatších spolužiakov?

Práve preto potrebujú Rómovia svoje vlastné školy. Školy, v ktorých na nich nebudú hľadieť ako na občanov druhej kategórie, školy, v ktorých im aj bieli učiteľia ukážu, že záujem o vzdelanie sa nevyvíja iba krikom. Cesta k zvýšeniu vzdelanostnej úrovne Rómov teda nepochybne bude náročná, ale už samotná existencia troch rómskych gymnázií na Slovensku je dôkazom toho, že takáto cesta nie je nemožná.

Pavol IČO
učiteľ na gymnáziu

Legendárny bratislavský hudobný klub sa po rokoch prebúda k životu

Populárne „Véčko“ sa vracia

Alexander GOCZ – Foto: autor

Slová legenda či legendárny sa v súčasnej publicistike používajú pomerne často. No v prípade bratislavského V-Klubu ich môžeme použiť úplne oprávnenne prinajmenšom z dvoch dôvodov. Tento vysokoškolský klub mimoriadne prispel k akcelerácii slovenskej hudobnej scény a zároveň inšpiratívne v dobrom ovplyvnil celú generáciu dnešných šesťdesiatnikov.

Lucia Lužinská so skupinou vo V-Klube.

Boli to nielen muzikanti, výtvárnici či spisovatelia, teda umeleckí činní ľudia, ale nájde sa medzi nimi celkom slušný počet doktorov, právnikov, inžinierov a dnes aj úspešných podnikateľov. Posledne menovaní azda práve preto, že ich mladost bola poznamenaná umeleckým kvasom vo „Véčku“, sú často nezištnými sponzormi súčasnej kultúry. A to sa v dnešnej dobe ráta. Skrátka, V-Klub bol dieťa-

ťom svojej doby a ako taký sa stal už naozajstnou legendou, ktorá celkom prirodzene v 21. storočí našla svoj odraz v knihách, článkoch a vo výstavách fotografií. Národné osvetové centrum, ktorému priestory slávneho klubu na námestí SNP 12 patria, sa rozhodlo legendu oživiť. Časy sa zmenili, hudobné žánre tiež, ale chuť mladých či starších muzikantov hrať a rovnako chuť obecnstva naprieč genera-

ným spektrom zmysluplne sa zabávať zostala.

■ V ZNAMENÍ ŠESŤDESIATYCH

Bratislavský V-Klub neodmysliteľne patrí k histórii hlavného mesta. Vznikol začiatkom šesťdesiatych rokov, v čase, keď sa náhle uvoľnili skrutky stalinských čistiek a aj k nám prišli „zlaté šesťdesiate roky“, ako dnes s nostalgickou spomínajú pamät-

níci. Karibská kríza bola zažehnaná, v Paríži sa búrili študenti, ľudstvo urobilo prvý krok do vesmíru, no najmä všade dráždivo znela nová rocková hudba. V spojení s módou, s dnes už legendárnymi dielami kinematografie a literatúry, ktoré búrali konvencie, či s filozofiou založenou na láske, nemohol tento prúd obísť ani vtedajšie Československo. Dá sa povedať, že najväčší rozkvet „Véčka“ prišiel spolu s vtedajšou Pražskou jarou, no pokračoval aj v nefahkom období normalizácie po okupácii Československa vojskami Varšavskej zmluvy. Akurát že od roku 1969 postupne ubúdali živé koncerty a pribúdali diskotéky. Bola to u nás horúca svetová novinka a mená prvých diskžokejov Števa Anderka a Fera Horu vtedy boli rovnako populárne ako názvy vychytených kapiel, ktoré sa pomaly z V-Klubu presúvali na iné pódia, prípadne (a to najčastejšie) si zarábali na aparatúru hraním v západnej Európe. „Véčko“ ako také ticho zmizlo z klubovej scény v úvode osemdesiatych rokov a jeho úlohu prebrali vysokoškolské kluby na bratislavských internátoch. Jedna epocha sa skrátka skončila.

■ PREČO PRÁVE „VÉČKO“

Vznik V-klubu súvisel, ako bolo povedané, s politickým odmäkom. Bol určený pre vysokoškolskú mládež a mnohí študenti, ktorí sa do Bratislavy zbíhali z celého Slovenska, až tu zazili tú pravú atmosféru šesťdesiatych rokov so všetkým, čo k tomu patrí. Kvalitná a aj nová hudba, očarujúce mladé študentky, bratislavská umelecká bohéma v plnom lesku. Vstup do klubu bol podmienený vysokoškolským indexom, ale napríklad pri spomínaných mladých dámach biletári často príjímali oči. Z pochopiteľných príčin. Hladenci bez indexu sa zasa dovnútra často dostávali oknami na bufete. Bolo sa teda na čo pozerieť, ale najmä čo počúvať. Od Paľa Hammela a skupiny

Prúdy cez Mariána Vargu až po Elán, neutraviac o desiatkach ďalších skupín, ktoré síce prekryl čas, ale muzikanti z nich boli motormi mnohých progresívnych formácií. Samozrejme, vo „Véčku“ nemohla chýbať ani česká hudobná špička. Od rockového Olympicu cez šansónovú Hanu Hegerovú až po už vtedy popového Karla Gotta. Co však znie až neuveriteľne, na pódium klubu si zahráli aj také legendy šesťdesiatych rokov, akými boli skupiny Beach Boys, Tremeloes či kapela Manfreda Manna.

■ NOVÝ NÁDYCH

„Chceli sme sa zabávať, stretávať, robiť nezmyselné veci, ktoré vlastne mali svoj zmysel. Najviac sa teda chodilo do Véčka na Námestí SNP.“ hovorí o vtedajšej atmosfére autor knihy Zlaté šesťdesiate Juraj Šebo. Bol to pravdepodobne impulz zo strany pamätníkov, pretavený do kníh, článkov a výstav fotografií, ktorý inšpiroval vedenie Národného osvetového centra, správcu priestorov klubu, aby po zhruba ročnej rekonštrukcii otvorilo V-Klub v podobe, ktorá má ambície priamo nadviazať na zlatú éru „Véčka“. Už prvé koncerty naznačili zárovň pestrosť, ktorú dramaturgia klubu predstavila. Týždeň po slávnostnom otvorení, 1. februára tohto roku, koncertovala vo „Véčku“ mladá rocková kapela Clinic Music, nasledoval však aj džez v podaní vynikajúcej Lucie Lužinskej, šansónový večer ponúkla Alena Černáková a predstavil sa aj folklór v podaní Jána Berkého Mrenicu ml., ktorý si ako hosťa pozval pani Darinu Laščiakovú. Keď k tomu pripočítame „retro“ večery venované starším kapelám či prehľadku detských divadiel, zdá sa, že V-Klub vykročil správnym smerom. Smerom k nadviazaniu na tradíciu a zároveň otváraní nových žánrov. Do pomerne obmedzenej klubovej scény v Bratislave pribudol klub, ktorý chce niečo priniesť, a zdá sa, že vie ako na to.

Wagnerovský rok sa začal Lohengrinom

Mýtický rytier svätého grálu zápasí v inom storočí

Pred dvesto rokmi sa 22. mája 1813 v Lipsku narodil veľikán nemeckej opery Richard Wagner. Tento predstaviteľ hudobného neoromantizmu ovplyvnil prelomovú dobu druhej polovice 19. storočia.

Slovenské národné divadlo si pripomína tohto veľikána rovnomenou výstavou, ktorú pripravilo spolu s Divadelným ústavom v novej budove SND a naštudovaním romantickej opery Lohengrin – mýtického príbehu o rytierovi svätého grálu, o túžbe po láske, ale aj o mocenských vášňach a intrigách, o tak často opakovanom boji medzi dobrom a zlom. Wagner napísal libreto niekedy okolo roku 1848 a už 28. augusta 1850 sa vo Weimare uskutočnila premiéra opery, ktorú dirigoval Franz Liszt, veľký Wagnerov priaznivec a ochranca, najmä v období jeho vynútenej emigrácie z Drážďan do Švajčiarska, ktorý má slovenské korene.

Monumentálna architektúra poskytuje výnimočný priestor pre zbor a silné spevácke výkony, ktoré si Wagnerove opery vyžadujú. Lohengrina naspeval Miroslav Dvorský v alternácii s nemeckým tenorom Ferdinandom von Bothmer. Elsu stvárnil dve vynikajúce speváčky s úžasnými hlasovými fondmi – Jolana Fogašová a Adriana Kohútová. Intrigánsku Ortruđu naspevali sopranistky Švajčiarka Mona Somm a naša Denisa Hamarová. Bulharský rodák, žijúci v Taliansku, Anton Keremidchiev spolu s Jakubom Kettnerom poskytli hlasy postave Friedricha von Telramund. V jednotlivých kreáciách uvidíme tiež popredných slovenských basistov Petra Mikuláša a Jozefa Benciho. O vizuálnu stránku predstavenia sa postarali lotyšskí umelci – scenograf Reinis Suhanovs, kostýmová výtvarníčka Kristine Pasternaka a choreografka Elita Bukovska. Spoluprácu prijal aj svetoznámy anglický svetelný dizajnér Kevin Wyn-Jones. Orchester diriguje šéfdirigent opery SND Friedrich Haider. Po májových premiérach ďalšie predstavenie uvedú 15. júna tohto roku.

Dagmar JORDOVÁ - MILLEROVÁ

HUMORESKA

Nemali by ste podceňovať voľby do Európskeho parlamentu, lebo naše poslankyne a poslanci tam určite bojujú o miesto Slovenska na výslni v rámci Európskej únie. Zaslúžia si svoje peniaze, ktoré im neprajníci vyhadzujú na oči. A nech dostávajú toľko, koľko je obecný rozpočet menšej dediny v našej vlasti, lebo komu česť, tomu česť. Napríklad piata najaktívnejšia poslankyňa Európskeho parlamentu je zo Slovenska. Zaslúžila by si nielen sochu v každom meste, ale mala by mať aj menšie sošky, aby sa zmesťili vedľa jeleňov a porcelánových kaprov v každom

sekretári poctivej slovenskej obývačky. Lebo takí vzdelanci ako Matej Bel z Očovej či Adam František Kollár z Terchovej jej nesiahajú ani po lýtku. Pani europoslankyňa od roku 2009 položila 738 parlamentných otázok. Podľa ne-

Kým sa dostaneme k tomu, čo našu europoslankyňu z hľadiska postavenia Slovenska zaujímalo, ešte druhá dôležitá informácia. Zároveň stihala vystúpenia na plenárnych schôdzach. Bolo ich do konca mája 2013 celkovo

vždy len jedno telo, zatiaľ čo druhé hibernuje ako medveď cez zimu. Aby sa nezistilo, ktoré telo poslankyne hibernuje a ktoré je aktívne, pani Zázračnica všetko vyriešila šalamúnsky. Zo spomínaných 1 188 vystúpení mala

Zázračná poslankyňa renesančného typu

oficiálnych údajov, ktoré sú tak trochu tajomstvom, aby sa ľudia v EÚ nenasrdili, zodpovedanie každej z podobných otázok stojí Európsku komisiu nemalé peniaze. Hovorí sa o 600 až 1 400 eur na jednu otázku. Hyperaktivita našej poslankyne mala stať európsku kasu tak od 442 800 do 1 033 200 eur.

1 188. Určite vládne magickými schopnosťami bilokácie, teda umením byť v jednej chvíli na dvoch miestach. (V minulosti to dokázal napríklad zakladateľ salezianov sv. don Bosco.)

Lenže schopnosť rozdvížiť sa má malú prekážku. Dve tela potom majú iba jedno vedomie. Aktívne môže byť

ústny len 224, ostatných 964 písomných. Majsterštyk ponúkla 24. marca tohto roku, keď za jeden deň stihla podať 24 písomných vystúpení!

Ale nech čert berie európske peniaze, keď zastupuje záujmy Slovenska, nie? V parlamentných otázkach jej išlo o samé podstatné veci, bez ktorých

sa u nás doma ani listok na strome nepohne. Dôrazne sa zaujímala o antimikrobiálnu rezistenciu, nebezpečné demontáže lodí v rozvojových krajinách, nefúdske podmienky zatúlaných a opustených psov v Rumunsku, víza pre občanov Sýrie v Španielsku, spoločnú organizáciu trhov s produktmi rybolovu a akvakultúry či výrobu solárnych zariadení v Číne. Pochopili ste, neprajníci, že europoslankyňa Monika Flašíková-Beňová je požehnaním pre Slovensko? Stihne byť v Bruseli, onedlho bratislavskou župankou, potom prezidentkou a ako fušku ešte stihne sama sebou zaplniť celý Národný futbalový štadión.

Milan ZEMO

MEDAILÓN

Presnú definíciu džezu podľa viacerých znalcov ešte nikto nevyvolil. Odborníci sa však zhodujú na tom, že džez je ako rieka, ktorá čerpá z mnohých prítokov. Či už je to blues, rock, vážna hudba alebo trebárs folklór. Jedným z najznámejších slovenských džezových muzikantov, ale aj organizátorov koncertov je Peter Lipa.

Narodil sa v Prešove, odkiaľ si po absolvovaní jedenástročienky odsťahoval do Košíc, kde si urobil nadstavbu na zememeračskej priemyslovke. To už však hrával v amatérskom divadle a keď v rokoch 1962 až 1968 študoval v Bratislave architektúru, začala sa mu zaliečať aj hudobná múza. Hrával v študentskej kapele Struny a neskôr v popovo-džezovej formácii Istropolitana. V roku 1968 bol

Život plný džezu

Lipa spoluzakladateľom skupiny Blues Five a potom už nasledoval jeden hudobný projekt za druhým. Hrával s vynikajúcim džezmanom Lubošom Andrištom, klaviristom Gabom Jonášom či s famóznym gitaristom a skladateľom Andrejom Šebanom. V osemdesiatych rokoch založil v Bratislave tradíciu dnes už legendárnych Jazových dní a na svojom konte má dodnes vyše dvadsať platní, vrátane spoločných projektov s mnohými známymi hudobníkmi od nás i zo zahraničia. O Petrovi Lipovi sa dá bez preháňania povedať, že bol prvolezcom pri popularizácii džezu na Slovensku, pričom dokázal obsiahnuť úctyhodnú škálu hudobných štýlov. V jeho repertoári môžeme nájsť tradicionálny, swing, moderný džez, latinskoamerický džez, džezový šansón, spirituál, funk, ale aj rock a popové vplyvy. Medzi Lipove hudobné vzory patrí Jimmy Rushing, Ray Charles, Al Jarreau, Joe Cocker alebo aj Bobby McFerrin. V ankete časopisu Jazz Forum, ktorý vydáva Medzinárodná džezová federácia, sa najmä v 80. rokoch umiestňoval na popredných priečkach rebríčka najlepších európskych džezových spevákov. V týchto dňoch sa Peter Lipa dožíva pekného jubilea sedemdesiatich rokov. Blahoželáme!

(mab)

V Bratislave vystavuje svoje obrazy maliar Stanislav Dusík Z tmy do noci, do živého svetla

Stano DUSÍK – Foto: archív

Pochádzam z rodiny ako z umeleckej kompozície. Z matovej strany sa rodili maliari, z otcovej hudobníci a speváci. A medzi maliarskym umením a tým hudobným leží ako v tichej dolinke poézia. Svah po ľavej ruke, svah po pravej ruke a prostriedkom ticho tečie Trnávka. Pri nej ako pokojné stádo leží naša dedina Boleráz.

Tam je dom, pred ním tečie potôčik vyvierajúci kdesi za Neštichom. O kúsok ďalej sa vlieva do Trnávky. A práve v tom rohu, kde sa potoky vliavaju do jedného, je to miesto. Tá izba v našom dome. V nej som sa narodil. Vždy, keď si na to pomyslí, naplní sa moja duša povznášajúcou radosťou a vďakou. Ďakujem Pánu Bohu, že som sa nenarodil v nemocnici, ale doma v Pálfiovej záhrade, ako sa odjakživa volá naša ulička.

Narodil som sa nahý ako ten kráľ z rozprávky. Z tmy do noci, do živého svetla petrolejovej lampy. Prikvitol som medzi Bolerázanov ako tiché nemluviatko, ležiace v mäkkej dolinke vankúša. Ako tá Poézia.

Dnes sa už ľudia nerodia doma. Vo vlastnom sú cudzincami, doma sa necítia ani vo svojej vlasti. Prestali sme písať jalové heslá o pokroku, prestali sme skandovať prázdne slová, ktoré zabíjali ticho.

Ticho, to svetlo našich srdiec! A pokiaľ nepremeníme každý seba, pokiaľ znovu neobjavíme stratenú múdrosť detského srdca a čistú prostotu vlastnej mysle, nemôžeme nájsť v rozbuženej záhrade nášho života tajnú bránku, ktorou sa vchádza do záhrad nového dňa. Blažený je človek, ktorý kráčajúc poľnou cestičkou môže zastať na vršku a s hrdoťou povedať: „Hľa, moja rodná obec!“

Keď som bol malý, vstával som na svitaní, keď všetci ešte spali, a hrával som sa v našej „Pálfiovej záhrade“. Pozoroval som rastliny, príchod dňa a požehnanie, kde je postavený náš dom, a v tej izbe, ktorá dodnes jestvuje. A druhá vec, ktorá ma nesmierne zaujímala, bol čas. Totiž ten fakt, že som sa nenarodil

Autor pri svojej kresbe, samozrejme s náboženským motívom.

čúval spev vtákov. Už vtedy som premýšľal nad dvoma vecami. Prečo som sa narodil práve na tomto mieste, v tejto

ani o minútu skôr, ani neskôr, ale presne v jeden júnový štvrtok krátko pred desiatou hodinou večer. Ani na jednu z tých-

to otázok si dodnes neviem odpovedať. Jednu vec si však viem vysvetliť. Ten okamih, keď som sa po prvý raz zhlbokom nadýchol boľavého vzduchu. Možno aj preto sa moje dni dosť často začínajú pred desiatou večer a končia niekedy na svitaní. Milujem noc a v noci najradšej pracujem. Najjasnejšie sa mi premýšľa, keď som zaodetý do mäkkej tmy ako do vlniaka.

Z večnosti záhrad sme sem prišli a do záhrad večnosti putujeme už od svojho narodenia. Každý z nás je povesný na krátkej a namáhavej púti životom a krok za krokom sa bližšie do rodnej Dediny, do Domu svojho Otca. Lebo zem, to je len prechodné bydlisko a nič trvalé na nej nenájdete. Mnohí z nás si až príliš dávajú záležať na tom, aby boli ako lacný román viazaní vo vlastnej svinskej či somárskej koži. Lenže lacné romány bez obsahu nik nečíta a skôr či neskôr skončia na smetisku alebo ich hodia do ohňa.

V mojom živote sú len dve veci isté – miesto a hodina môjho príchodu a to, že raz odidem. Smrť, to je po narodení tá druhá istota, aj keď neistého dáta. Každý rok som o rok starší, každý rok mám o rok menej, každým dňom som o deň bližšie k smrti. Smrť je jediná vec na tomto svete, ktorá mi robí najmenšie starosti, lebo viem, že sa jej nemožno vyhnúť. Viem, že raz ako úzkou bráničkou, ktorú som objavil už dávno v detstve, budem musieť ňou prejsť.

A viem aj to, že až raz prejdem záhradou môjho života a dostanem sa na jej koniec. On mi znenazdajky otvorí túto tajnú bránku môjho detstva a ja celkom nebadane, bosými nohami, mokrymi od rannej rosy, potíchu vojdem do Záhrad večnosti.

akéhosi neznámeho muža, snaží sa ju niekoľkokrát vybrať, nejak sa mu to nedarí, naberie vždy iba piesok. A keď vyjde znova na most, minca tam leží ako predtým, hádam sa trochu aj bojí. Tok jeho myšlienok preruší neznámy muž, ktorý schádza z malého briežka a ide smerom k nemu na bicykli. Prešiel popri ňom a pokračuje v ceste ďalej. Ale keď sa pokúša vyjsť na malý kopček, zoskočil z bicykla a tlačil ho i s malou káričkou, ktorú mal uviazanú vzadu, a tak sa námáhal, že sa chlapec rozbehol k nemu, aby mu ju pomohol vytlačiť na vršok. Odrazu mu tento neznámy muž povie tieto zvláštne proročné slová: „Raz navždy odídeš z tejto dediny, ale nemusíš sa báť, kdekoľvek pôjdeš, v ktorúkoľvek stranu sveta, všade bude o teba dobre postarané. V živote zhorí veľa vecí, ale to, čo si miloval, to ti zostane.“ A pustil sa cestičkou do Dolnej Krupce.

Kniha Stana Dusíka sa veľmi dobre číta, je písaná ľahkým, mnohokrát humorným spôsobom. Ale toto je iba zdanie, lebo kniha je v podstate veľmi vážnym čítaním a prekvapuje hlbokými úvahami, hraničiacimi až s filozofiou. Stano Dusík je maliar a jeho videnie a opis sveta nie sú literárne, ale vizuálne, plné farieb, zvukov a vôní.

Svoju knihu napísal v dobe, keď ešte netušil, že o pár rokov bude vskutku musieť opustiť svoj rodný chotár i svoju vlasť. Proročstvo „neznámeho muža“ sa naozaj naplnilo. Odišiel v inú stranu sveta a už tridsať rokov žije a tvorí v milovanej Florencii.

Jeho curriculum vitae obsahuje množstvo ocenení za maľbu, grafiku, ilustrácie a literatúru. Napriek tomu, že má viacero akademických titulov, nepoužíva ich a stále je jednoducho Stano Dusík. Ako jediný umelec na svete pracuje vo výskumnom tíme pre výskum Sindone – Turínskeho plátna, na ktorom je záračným spôsobom vyobrazená podoba Krista. Z kontextu knihy je evidentné, že ten „neznámy muž“ nemohol byť nikto iný ako jeho milovaný Ježiš.

Azyl mu udelil taliansky prezident, napriek tomu sa nestal talianskym občanom a ostal Slovákom.

Dostal taliansky azyl, ostal však navždy Slovákom Mám hlavu najvyššie z celej dediny

Daniela SUCHÁ – Foto: archív

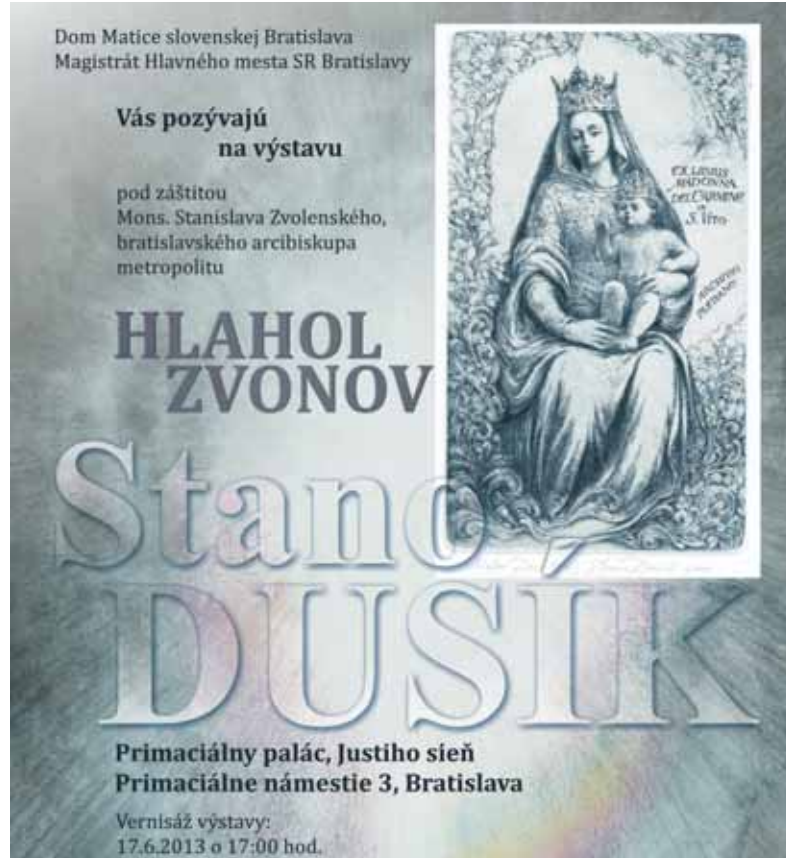
Kniha Boleráz, Boleráz hovorí o rozmanitých témach, zdanlivo kontroverzných, ale v konečnom dôsledku sú jednotlivé poviedky pevne zviazané do jedného celku. Ako sa v recenziách po vydaní knihy vyjadrilo viacero renomovaných literárnych kritikov, kniha má veľmi široký čitateľský rozsah. A práve tak ju môžu veľmi dobre čítať ľudia od ôsmich do osemdesiatich rokov. Kniha sa rozvíja vo viacerých rovinách.

I keď hlavným hrdinom a rozprávačom jednotlivých príbehov je deväťročný dedinský chlapec, približuje nám svet v celej jeho šírke i hĺbke. Rozpráva o živote rôznych postáv a postaviek svojej rodnej dediny, hovorí o svojich rodičoch, súrodencoch, susedoch a ich činnostiach, remeslách a vôbec o práci. Ako malý školák opisuje aj svoj život v škole, svojich spolužiakov, kamarátov a ich často zvláštne a výnimočné osudy. Odkrýva nám zdanlivo utajený svet, lepšie povedané svet, ktorý si dospeli len málo všimajú. V množstve drobných detailov, len tak akoby mimochodom, nechtiac odkrýva nám tajomstvá života (narodenie, smrť svojho kamaráta), často i veci tajuplné, hraničiace až s mysticismom. Pozorný pozorovateľ sveta, ľudí i zvierat žasne nad vecami pre neho novými, dovtedy nepoznanými – tajuplný život včiel, psov, lastovičiek až po dobrých i zlých ľudí (majster Klimo, strýco Štefan či dedinský zloděj Bučo). Tento chlapec nám rozpráva o dejoch života na dedine, ako sú zabíjanky, krádeže, požiare, kopanie studní, pasenie kôz. A keď v úvode uvažuje nad svetom, nad zmyslom života, o strede sveta, vesmíru, zisťuje, že práve on je jeho stredobodom.

Táto široká škála jeho pocitov sa odvíja v niekoľkých rovinách. Na prvý pohľad je kniha komponovaná, akoby išlo o „rok na dedine“, pretože sa v nej prakticky striedajú všetky ročné obdobia. Je to však iba zdanie. Toto rozmiestnenie ročných období pomáha autorovi vytvoriť rámec, ktorý spája jednotlivé príbehy do jedného celku. V tom si pomáha aj geografiou – vylezie na strechu rodného domu ku komínu a začína svoje

prvé pozorovania. „Mám hlavu najvyššie z celej dediny,“ hovorí sám sebe. Odtiaľto, z tohto pohľadu sa rozhodne, že namaľuje všetky domy, ulice, dvory, polia i lesy svojej rodnej dediny, a tak

poslednej poviedke Armin zo včelej záhrady, kde sa stretáva s tajomným, zvláštnym mužom, o ktorom mu kedysi trafikant Kitta povedal: „Vidíš, v tom to práve je, že všetci ho videli a vlastne

bude pokračovať až do smrti, kým nenamaľuje celý svet. Toto nové poznanie, že má hlavu najvyššie z celej dediny, ho privádza do úžasu. Zrodí sa v ňom najambicióznejšia túžba, priam modlitba, všetko objasniť a objasniť všetkých. Toto autor obzvlášť dobre vyjadril vo svojej

nevidel ho nikto.“ Na tomto mieste nastáva podstatný, tajuplný zlom. Chlapec sa vydáva na cestu, kde na okraji lesa stojí Žlabský most, jeho obľúbené miesto. Pozerá do žľabu, kde v hĺbke na dne tečie iba úzky potôčik. Odrazu zbadá vo vode veľkú mincu, na nej podobu

Letný tábor Matice slovenskej

čo deti v XXII. ročníku tábora čaká a určite neminie: návšteva Európskeho hlavného mesta kultúry 2013 - Košice (koncerty, technické múzeum, ZOO)

výlet k vodopádom Studeného potoka a Rainerovej chate

kúzelnícka a balónová šou profesionálneho kúzelníka (malá škola kúziel a modelovanie z balónov)

lanovka na Skalnaté pleso a pešia túra na Hrebienok

opekačka a posedenie pri táborovom ohni

nočné kino na ihrisku

Zabavte sa s nami (Talentmánie, Milujem Slovensko)

návšteva remeselníka - drôtíkára

turnaje – volejbal, tenis, futbal, stolný tenis, šípky, trampolína, NERF

Podďte s nami na Liptov (čarovný svet podzemia s čelovkami v Stanišovskej jaskyni)

Botanická záhrada, bobová dráha, lezecká stena v Tatranskej Lomnici

návšteva hradu Stará Lubovňa (sokoliari, skanzen, historický vojenský tábor - koniky, historické zbrane + koncert Katky Knechtovej)

osvieženie v Aquacity Poprad

športové hry a súťaže

diskotéky

vláčikom na Štrbské Pleso a túra na vodopád Skok

Ako „hastrmani“ obsadili Tatry (maskovanie za vodníkov a súťaž)

ukážky z výcviku psov, praktické ukážky z práce záchranárov

na troch kolesách okolo Tatier (sajdkári a hasiči)

člnkovanie na Štrbskom Plese

Deti varia deťom (gulášovanie)

beseda a premietanie s profesionálnymi záchranármi

táborové Olympijské hry

turistické výlety k plesám (Zelené, Popradské, Štrbské, Skalnaté a Hincové plesá)

Informácie:

www.matica.sk

tel.: 043/4012826

0905 735 336

